

دستور العمل تاسیس پژوهشگاه‌های علوم پزشکی

مقدمه

با توجه به تعالیم اسلام در زمینه گسترش مرزهای دانش، به منظور ارتقاء سطح سلامت جامعه و تاکید بر عملیاتی کردن نقشه جامع علمی کشور جهت رسیدن به اهداف سند چشم انداز ایران ۱۴۰۴ از طریق تاسیس واحدهای تحقیقاتی (مرکز تحقیقات، پژوهشکده و پژوهشگاه) دستورالعمل حاضر به منظور شفاف‌سازی و جامعیت بخشیدن به مراحل و شرایط اخذ و لغو مجوز پژوهشگاه‌های علوم پزشکی تدوین شده است.

ماده ۱- تعاریف

۱-۱- موسسه دولتی: واحد سازمانی مشخصی است که به موجب قانون ایجاد شده یا می‌شود و با داشتن استقلال حقوقی، بخشی از وظایف و اموری را که بر عهده یکی از قوای سه گانه و سایر مراجع قانونی می‌باشد، انجام می‌دهد. تمامی سازمان‌هایی که در قانون اساسی نام برده شده است در حکم موسسه دولتی شناخته می‌شود.

در این آیین نامه منظور از «موسسه»، دانشگاه/ دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی/ سازمان دولتی یا خصوصی وابسته به وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی یا وزارت علوم درخواست کننده تاسیس پژوهشگاه می‌باشد که از این پس موسسه نامیده می‌شود.

۱-۲- واحد تحقیقات دولتی: واحد سازمانی است که به موجب قانون و بر اساس ضوابط، در قالب دستورالعمل‌های مدون تاسیس شده و به امر تحقیقات در حوزه‌های مشخص شده می‌پردازد و بودجه سالانه آن از محل منابع دولتی تامین می‌گردد.

۱-۳- واحد تحقیقات غیر دولتی: عبارتست از واحد تحقیقات خصوصی و واحد تحقیقات عمومی غیردولتی.

۱-۳-۱- واحد تحقیقات خصوصی: واحد تحقیقات خصوصی در قالب شرکت تجاری یا موسسه، بر اساس قوانین و مقررات مربوط، ایجاد شده است.

۱-۳-۲- واحد تحقیقات عمومی غیردولتی: واحد سازمانی مشخصی است که به موجب ماده ۳ قانون مدیریت خدمات کشوری، دارای استقلال حقوقی است و با تصویب مجلس شورای اسلامی ایجاد شده یا می‌شود و بیش از پنجاه درصد بودجه سالانه آن از محل منابع غیردولتی تامین گردد و عهده دار وظایف و خدماتی است که جنبه عمومی دارد.

۱-۴- مرکز تحقیقات: واحد تحقیقاتی است که در یکی از زمینه‌های علوم پزشکی با درخواست بالاترین مقام مسئول موسسه متعاقب تایید معاونت تحقیقات و فناوری وزارت متبوع، به تصویب شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی رسیده باشد. بر حسب نوع ساختار تعریف شده مراکز تحقیقاتی به دو گروه مراکز تحقیقات دولتی و غیردولتی تقسیم می‌گردند.

۵-۱- مرکز رشد: مرکزی است تحت مدیریت متخصصین حرفه‌ای که با ارائه خدمات حمایتی، از ایجاد و توسعه حرفه‌های جدید توسط کارآفرینانی که در قالب واحدهای نوپای فعال، در زمینه‌های مختلف منتهی به فناوری متشکل شده‌اند و اهداف اقتصادی مبتنی بر دانش و فن دارند، پشتیبانی می‌کند.

۶-۱- واحد فناور: واحدهای دارای هویت حقوقی مستقل از مرکز رشد بوده و با توجه به اساسنامه و یا سایر اسناد قانونی در زمینه تحقیقات کاربردی و توسعه‌ای، طراحی مهندسی، مهندسی معکوس، انتقال فناوری، ارائه خدمات تخصصی و فعالیت در جهت تجاری کردن نتایج تحقیقات فعالیت می‌نمایند.

۷-۱- شرکت دانش بنیان: شرکتها و مؤسسات دانش بنیان شرکت یا مؤسسه خصوصی یا تعاونی است که به منظور هم‌افزایی علم و ثروت، توسعه اقتصاد دانش محور، تحقق اهداف علمی و اقتصادی (شامل گسترش و کاربرد اختراع و نوآوری) و تجاری‌سازی نتایج تحقیق و توسعه (شامل طراحی و تولید کالا و خدمات) در حوزه فناوری‌های برتر و با ارزش افزوده فراوان به ویژه در تولید نرم افزارهای مربوط تشکیل میشود. این واحدها بر اساس قانون حمایت از شرکتها و موسسات دانش بنیان و تجاری‌سازی، نوآوری‌ها و اختراعات مصوب ۱۳۸۹/۰۸/۰۵ مجلس شورای اسلامی تشکیل می‌شوند.

۸-۱- گروه آموزشی: عهده‌دار آموزش و پژوهش و یا ارائه خدمات درمانی در ارتباط با یک رشته و یا یک شاخه می‌باشد.

۹-۱- پژوهشکده: واحد تحقیقاتی مأموریت محور است که متشکل از حداقل سه مرکز تحقیقاتی (حداقل دو مرکز دارای مجوز قطعی) و در تعامل با مراکز رشد، واحدهای فناور و شرکت‌های دانش بنیان و متعهد به تعامل و همکاری متقابل با گروه‌های آموزشی است که دارای اهداف و مأموریت مشترکی در زمینه تحقیقات، فناوری، ترجمان دانش و ارائه خدمات تخصصی منطبق بر رسالت پژوهشکده است. این با فعالیت‌های هم راستا یا مرتبط با هم در ذیل چشم اندازی واحد، با مدیریت واحد و فضای فیزیکی مناسب که متعاقب تایید معاونت تحقیقات و فناوری وزارت متبوع، به تصویب شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی رسیده باشد.

۱۰-۱- پژوهشگاه: پژوهشگاه ساختاری مأموریت محور متشکل از حداقل سه پژوهشکده هم راستا به منظور هم‌افزایی فعالیت‌ها و مأموریت‌های منطبق با اساسنامه پژوهشگاه (هر پژوهشکده متشکل از حداقل سه مرکز تحقیقات) و در تعامل با مراکز رشد، واحدهای فناور و شرکت‌های دانش بنیان و بخش‌های خصوصی/ غیردولتی مرتبط است که دارای اهداف و مأموریتی مشترک در زمینه تحقیقات، فناوری، ترجمان دانش و ارائه خدمات تخصصی منطبق بر رسالت و مأموریت پژوهشگاه است. از زمان صدور مجوز، پژوهشکده‌های ذیل پژوهشگاه، فعالیت‌های تحقیقات و فناوری خود را به صورت انسجام یافته در راستای سیاست‌های کلی پژوهشگاه به انجام رسانده چنین ساختاری می‌تواند واجد شرایط الحاق واحدهای فناور و شرکت‌های دانش بنیان، مراکز رشد و سایر موارد مشابه وابسته باشد.

در این دستورالعمل به اختصار، سازمان‌ها/ مؤسسات/ دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی «مؤسسه» و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی «وزارت» نامیده می‌شوند.

ماده ۲- مستندات مورد نیاز جهت درخواست تاسیس پژوهشگاه

۱-۲- ارائه درخواست تاسیس پژوهشگاه توسط رئیس مؤسسه؛

۲-۲- ارائه اساسنامه پیشنهادی مطابق با اساسنامه الگو مصوب شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور، (شامل تطبیق هدف، شرح وظایف) نوع و فعالیت پژوهشگاه مورد تقاضا، مبتنی بر اولویت‌های مساله محور و نیازهای اساسی کشور

در یک یا چند حیطة بنيادی، کاربردى و يا توسعه‌اى علوم پزشکى، به تشخيص کارگروه تاسيس و تصميم‌گيرى واحدهاى تحقيقاتى و با توجه به برنامه‌هاى توسعه ملي و الوايت‌هاى تحقيقاتى در راستاى اسناد بالادستى کشور.

۲-۳- تناسب و هماهنگى عنوان پژوهشگاه با شرح وظايف موسسه متقاضى، که بايد به تاييد کارگروه تاسيس و تصميم‌گيرى واحدهاى تحقيقاتى در معاونت تحقيقات و فناورى وزارت برسد.

۲-۴- ارائه برنامه استراتژيک ۵ ساله و نقشه راه مورد تاييد معاونت تحقيقات و فناورى وزارت.

۲-۵- داشتن حداقل سه پژوهشکده با فعاليت‌ها و اهداف هم راستا به منظور هم افزايى با توجه به برنامه‌هاى کلان و عالى کشور در زمينه‌هاى تحقيقات، فناورى و بين‌المللى.

۲-۵-۱- جذب بودجه از سازمان‌هاى دولتى (غير از وزارت بهداشت، دانشگاه‌هاى علوم پزشکى)، خصوصى داخل کشور، خيرين حوزه سلامت، سازمانهاى مردم نهاد، بخش صنعت و جذب بودجه خارجى از موسسات علمى / سازمان‌هاى بين‌المللى (مطابق با قوانين و ضوابط کشور).

۲-۶- برخوردارى از نيروى‌هاى علمى متبحر و مجرب در زمينه اهداف و ماموريت‌هاى پژوهشگاه همراه با امکانات، تجهيزات، فضاى مناسب براى فعاليت‌هاى تحقيقاتى، فناورانه و ساير موارد مشابه، و الزام بالاترين رئيس موسسه متقاضى مبنى بر:
الف- تامين و اختصاص بودجه مورد نياز سالانه، جهت هزينه‌هاى جارى و تحقيقاتى، فناورانه و موارد مشابه مطابق با اهداف و ماموريت‌هاى پژوهشگاه،

ب- تامين حداقل ۵ نيروى انساني به منظور خدمات ادارى، پشتيبانى و کارشناسى

ج- تامين فضاى مناسب با امکانات و تجهيزات لازم متناسب با اهداف و ماموريت‌هاى پژوهشگاه

تبصره ۱: تشخيص متناسب بودن امکانات، تجهيزات و فضاى مورد نياز براى فعاليت‌هاى تحقيقاتى پژوهشگاه بر اساس مستندات مربوطه (نامه تعهد بالاترين مقام مسئول موسسه متقاضى) و در صورت لزوم درخواست مستندات تکمىلى بر عهده کارگروه مربوطه در معاونت تحقيقات وزارت بهداشت خواهد بود.

ماده ۳- مراحل تاسيس پژوهشگاه

اعطای مجوز تاسيس پژوهشگاه به درخواست رئيس موسسه متقاضى انجام مى پذيرد.

۳-۱- مجوز فعاليت پژوهشگاه

سندى است مبتنى بر موافقت با تشکيل پژوهشگاه که پس از تاييد معاونت تحقيقات و فناورى توسط شوراي گسترش دانشگاه‌هاى علوم پزشکى صادر مى‌شود.

تبصره ۲: مدارک و مستندات ارسالى کليه پژوهشگاه‌هاى درخواستى در معاونت تحقيقات و فناورى وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکى بررسى و پس از تاييد کارگروه تاسيس و تصميم‌گيرى واحدهاى تحقيقاتى و معرفى به شوراي گسترش دانشگاه‌هاى علوم پزشکى، مجوز فعاليت خود را از آن مرجع اخذ خواهند نمود.

تبصره ۳: درخواست تاسيس پژوهشگاه تحقيقاتى موسسه بايد مصوبه شوراي پژوهشى و شوراي دانشگاه/ موسسه مربوطه را داشته باشد.

۲-۳- پیشنهاد نام پژوهشگاه

نام پیشنهادی پژوهشگاه باید متناسب با محور اصلی فعالیت، رسالت‌های ارائه شده و برنامه‌های متمرکز بر حوزه تخصصی پژوهشکده‌های تشکیل دهنده آن باشد. در موارد خاص استفاده از اسامی خاص نظیر مشاهیر و دانشمندان حوزه‌های پزشکی و تحقیقاتی در ادامه نام پیشنهادی مشروط بر تائید کارگروه تاسیس و تصمیم‌گیری واحدهای تحقیقاتی بلامانع خواهد بود.

ماده ۴- تغییر نام پژوهشگاه

در خواست تغییر نام/ اضافه نمودن پژوهشکده/ مرکز تحقیقاتی جدید در ذیل پژوهشگاه مصوب باید به تایید معاونت تحقیقات و فناوری وزارت و تصویب شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی برسد.

ماده ۵- مراحل بررسی و صدور مجوز پژوهشگاه

پس از تکمیل و ارسال مدارک مورد نیاز توسط رئیس موسسه به معاونت تحقیقات و فناوری وزارت، درخواست در کارگروه تاسیس و تصمیم‌گیری ساختارهای تحقیقاتی مطرح و پس از تایید توسط این کارگروه جهت تصمیم‌گیری نهایی به شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی ارسال خواهد شد.

ماده ۶- تشکیلات پژوهشگاه

پژوهشگاه دارای ساختار (چارت) تشکیلاتی مصوب جدید خواهد بود. ساختار عملکردی پژوهشگاه مشتمل بر شورای عالی، ریاست، معاونین، پژوهشکده‌ها، مراکز تحقیقاتی، کارگروه‌ها/ کمیته‌های تخصصی و کارشناسان شاغل در پژوهشگاه و نحوه ارتباط بین آن‌ها و تعامل واحدهای مختلف را شامل می‌شود.

ماده ۷- لغو مجوز پژوهشگاه

۱-۷- در خصوص انحلال پژوهشگاه‌ها به ماده ۱۴ اساسنامه پژوهشگاه‌ها استناد خواهد شد.
تبصره ۴: در صورت درخواست لغو مجوز فعالیت پژوهشگاه، اخذ مجدد مجوز پژوهشگاه منوط به آغاز فرایندهای مربوط به اخذ مجوز خواهد بود که حداقل پس از یکسال از زمان لغو مجوز پژوهشگاه توسط شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی امکان پذیر نخواهد بود.

این دستورالعمل در ۷ ماده و ۴ تبصره در دویست و نود و سومین جلسه شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی مورخ ۱۳/۴/۱۴۰۳ به تصویب رسید.

دکتر بهرام عین‌اللهی
وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

از طرف
دکتر ابوالفضل باقری فرد

